

Nr 29

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om särskild varuskatt; given Stockholms slott den 29 december 1961.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om särskild varuskatt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den särskilda varuskatten på kemisk-tekniska preparat — parfyper, toalettmedel m. m. — skall beräknas på priset vid försäljning till detaljist och icke, såsom nu i regel är fallet, på priset vid försäljning till grossist. Förslaget, som innebär en återgång till vad som gällde före den 1 juli 1953, är betingat av att den ifrågavarande branschen i väsentlig omfattning icke har av tillverkare oberoende grossister. Den föreslagna omläggningen föranleder en sänkning av skattesatserna för bibehållande av oförändrad skattebelastning.

De nya bestämmelserna är avsedda att träda i kraft den 1 april 1962.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om särskild varuskatt

Härigenom förordnas, att 3 § 2 mom. och 8 § 2 mom. förordningen den 25 maj 1941 om särskild varuskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att den vid förordningen fogade förteckningen över varor, för vilka särskild varuskatt skall erläggas, skall erhålla den ändrade lydelse, som framgår av härvid fogad bilaga.¹

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

2. Varans beskattningsvärde är lika med det lägsta pris, som den skattskyldige betingar sig vid försäljning av varan i större poster till återförsäljare, med vilken den skattskyldige icke står i intressegemenskap, eller, i fall där sådan försäljning icke bedrivs, det lägsta pris den skattskyldige kan antagas hava betingat sig, därest sådan försäljning skett; och skall i intetdera fallet den särskilda varuskatten inberäknas i priset. Såsom beskattningsvärde må icke angivas pris, som gäller allenast för en mindre betydande del av den skattepliktiga försäljningen.

För vara, — — — i förvärvssyfte.
Det ankommer — — — givna stad-
ganden.

8 §.

2. Deklaration erfordras icke beträffande sådan skattepliktig vara, som avses i 3 § 2 mom. andra stycket.

¹ Senaste lydelse av rubriken till 1941 års förordning, 3 och 8 §§ samt varuförteckningen se 1960: 612 (vari förordningen i sin helhet omtryckts).

3 §.

2. Beskattningsvärdet är för vara, hänförlig till tulltaxenummer 33.06 eller 38.19, lika med det pris, som den skattskyldige i allmänhet betingar sig vid försäljning av varan till detaljhandlare, och för annan vara lika med det lägsta pris, som den skattskyldige betingar sig vid försäljning av varan i större poster till återförsäljare, allt under förutsättning att försäljningen sker till någon med vilken den skattskyldige icke står i intressegemenskap.

I fall, där försäljning som avses i första stycket icke bedrivs, är beskattningsvärdet lika med det pris den skattskyldige kan antagas hava betingat sig vid sådan försäljning.

I pris, som i första och andra styckena sägs, skall icke inräknas beloppet av den särskilda varuskatten. Såsom beskattningsvärde må icke angivas pris, som gäller allenast för en mindre betydande del av den skattepliktiga försäljningen.

För vara, — — — i förvärvssyfte.
Det ankommer — — — givna stad-
ganden.

8 §.

2. Deklaration erfordras icke beträffande sådan skattepliktig vara, som avses i 3 § 2 mom. fjärde stycket.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

ket. Beträffande sådan vara skall den skattskyldige i stället till tullmyndigheten avlämna skriftlig försäkran i två exemplar rörande ändamålet med införseln; dock att sådan försäkran icke erfordras därest det är uppenbart att varan införes för annat ändamål än försäljning eller användning i förvärvssyfte.

Beträffande sådan vara skall den skattskyldige i stället till tullmyndigheten avlämna skriftlig försäkran i två exemplar rörande ändamålet med införseln; dock att sådan försäkran icke erfordras därest det är uppenbart att varan införes för annat ändamål än försäljning eller användning i förvärvssyfte.

Denna förordning träder i kraft den 1 april 1962. Förordningens bestämmelser skola äga giltighet redan före ikraftträdandet med avseende på åtgärder, som erfordras för tillämpningen därefter. Äldre bestämmelser skola alltjämt lända till efterrättelse beträffande förhållanden, som hänföra sig till tiden före ikraftträdandet.

Bilaga

Förteckning

över

varor, för vilka särskild varuskatt skall erläggas,

i tulltaxan hänförliga till nedanstående tulltaxenummer

Tulltaxe- nummer	Varuslag	Skattesats, procent av beskattnings- värdet ¹	Skattesats, öre för angiven enhet
ur 33.06	Parfymer, toalettmiddel — — — följande varu- grupper: tandpulver och — — — eller hårinpacknings- medel ..... parfymer och — — — av ättiketerpreparat puder med — — — eller ögonbryn.....	20 % 40 % 65 %	
ur 38.19	Kemiska kompresser — — — för hårperma- nentning	40 %	

¹ Skattesatserna har angivits endast i föreslagen lydelse. Nuvarande skattesatser är respektive 25 %, 50 %, 80 % och 50 %.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 december 1961.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HOLMQVIST.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *ändrade bestämmelser rörande särskild varuskatt på kemisk-tekniska preparat* och anför därvid följande.

I. Inledning

I skrivelse den 20 juni 1961 har *kontrollstyrelsen* framlagt förslag, att den särskilda varuskatten på kemisk-tekniska preparat skall beräknas på priset vid försäljning till detaljhandlare i stället för, såsom nu i regel sker, på priset vid försäljning till grossist, samt att skattesatserna skall anpassas efter den föreslagna omläggningen så att skattebelastningen blir densamma som enligt gällande ordning.

Vid kontrollstyrelsens skrivelse fogat förslag till förordning angående ändring i förordningen om särskild varuskatt torde såsom *Bihang* få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende.

Över kontrollstyrelsens skrivelse har efter remiss *yttranden* avgivits av generaltullstyrelsen, kommerskollegium (med bifogande av utlåtanden från Stockholms och Skånes handelskamrar samt handelskamrarna i Göteborg och Gävle), ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, statens pris- och kartellnämnd, Sveriges industriförbund (med bifogande av utlåtande från Sveriges kemiska industrikontor), Svensk industriförening, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Kemisk-tekniska fabrikantförbundet och Sveriges kemisk-tekniska leverantörförening, de båda senare gemensamt, Kooperativa förbundet och Svenska frisörföreningen u. p. a. *Yttrandet* från den sistnämnda organisationen har avgivits av denna gemensamt med Svenska frisörarbetareförbundet och Sveriges frisörgrossistförening.

Från kontrollstyrelsen har slutligen överlämnats en inom styrelsen i ärendet upprättad, den 20 november 1961 dagtecknad promemoria.

II. Gällande ordning

Enligt 1 § förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om särskild varuskatt (se SFS 1960: 612) skall sådan skatt erläggas för vara, som är upptagen i en vid förordningen fogad förteckning, därest varan tillverkas yrkesmässigt inom riket för avsalu eller för vidare bearbetning eller och införes till riket. Med skattepliktig tillverkning jämställs enligt paragrafen under vissa förutsättningar omformning, omarbetning eller förpackning av varan.

Särskild varuskatt skall erläggas för, bland annat, choklad- och konfektyrvaror, essenser och extrakter avsedda för beredning av alkoholhaltiga drycker samt vissa kemisk-tekniska preparat. Beskattningen av sådana preparat omfattar dels parfymer, toalettmedel och kosmetiska preparat, hänförliga till särskilt angivna varugrupper såsom mun- och hårvårdspreparat, puder och läppstift samt preparat för behandling av naglar, ögonhår och ögonbryn, dels kemiska kompresser och tillbehör avsedda för hårpermanentning.

Skattskyldig för vara, som tillverkas inom riket, är enligt 2 § tillverkaren medan skattskyldigheten för importerad vara åvilar registrerad importör, då införseln göres av honom, och eljest den för vars räkning införseln sker. För tillverkare inträder skattskyldighet när varan av honom levereras till köpare eller tages i anspråk för vidare bearbetning. För registrerad importör gäller i huvudsak samma regler medan vid införsel av annan skattskyldighet inträder när införseln sker.

Skatten skall för de nu nämnda varorna utgå med visst procenttal av varans beskattningsvärde. Detta procenttal är angivet i varuförteckningen och utgör för kemisk-tekniska preparat lägst 25 och högst 80, olika för skilda varuslag.

En varas beskattningsvärde är enligt 3 § 2 mom. lika med det lägsta pris, som den skattskyldige betingar sig vid försäljning av varan i större poster till återförsäljare, med vilken den skattskyldige icke står i intressegemenskap. I fall, där sådan försäljning inte bedrives, är beskattningsvärdet lika med det lägsta pris den skattskyldige kan antagas ha betingat sig, om sådan försäljning skett. I intetdera fallet skall den särskilda varuskatten inräknas i priset. Såsom beskattningsvärde får icke anges pris, som gäller endast för en mindre betydande del av den skattepliktiga försäljningen.

På kontrollstyrelsen ankommer att meddela närmare anvisningar rörande tillämpningen av reglerna för beskattningsvärdets bestämmande. Enligt nu gällande anvisningar — kontrollstyrelsens cirkulär nr 7/1960 — skall beskattningsvärdet i regel utgöra det pris som varan i större poster betingar vid försäljning i öppna marknaden mellan av varandra oberoende köpare och säljare. Försäljning i större poster föreligger enligt anvisningarna i fall, där återförsäljare kommer i åtnjutande av särskild prisnedsättning på grund av en orders storlek eller eljest erhåller lägre pris än detaljhandlare i all-

mänhet. Med pris vid försäljning i större poster till återförsäljare förstås sålunda i princip pris vid försäljning till grossist. Sådan intressegemenskap mellan skattskyldig och återförsäljare, som föranleder att det mellan dem överenskomna priset icke blir tillämpligt såsom beskattningsvärde, anses föreligga i fall, där viss del av en varas tillverkningskostnader eller reklam- eller liknande kostnader icke ingår i den skattskyldiges pris för varan men väl i återförsäljarens. Dylik intressegemenskap anses föreligga även när återförsäljaren äger rätten till varumärke, patent eller dylikt. För att ett pris skall godkännas som beskattningsvärde gäller vidare, såsom huvudregel, att minst 20 procent av den skattepliktiga försäljningen sker till priset i fråga eller till detta och lägre pris. Även i sådant fall kan priset emellertid komma att underkännas som beskattningsvärde, nämligen om det av tillverkarens prissättning framgår att han uppenbarligen icke kan vara beredd att sälja hela sin produktion av varan till det såsom beskattningsvärde angivna priset.

För fall, där försäljning i större poster till återförsäljare icke bedrivs eller det därvid tillämpade priset icke får anges som beskattningsvärde, ges i kontrollstyrelsens cirkulär särskilda regler för beskattningsvärdets bestämmande.

I fråga om vissa skattepliktiga varor, som är avsedda att uteslutande användas såsom förbrukningsartiklar i frisersalonger, exempelvis preparat för kallpermanentning, toppfett och toppoljor för hårpermanentning samt kemiska kompresser och tillbehör för hårpermanentning, innehåller de av kontrollstyrelsen utfärdade anvisningarna särskilda föreskrifter för beskattningsvärdets fastställande. I de fall, där försäljning av sådana varor i större poster icke alls eller endast till mindre betydande del förekommer, skall beskattningsvärdet utgöra 60 procent av det orabatterade priset till frisör, exklusive särskild och allmän varuskatt.

De regler för beskattningsvärdets bestämmande, som förordningen om särskild varuskatt nu innehåller, trädde i kraft den 1 juli 1953. Enligt de regler, som dessförinnan — alltsedan förordningens tillkomst år 1941 — gällde, var beskattningsvärdet lika med det pris som den skattskyldige i allmänhet betingade sig för varan vid försäljning till detaljhandlare eller, där sådan försäljning icke bedrevs, det pris som den skattskyldige kunde antagas ha betingat sig, om sådan försäljning förekommit.

Även före den 1 juli 1953 innehöll kontrollstyrelsens anvisningar särskilda bestämmelser om varor, som var avsedda att uteslutande användas såsom förbrukningsartiklar i frisersalonger. Beskattningsvärdet för sådana varor skulle sålunda anses utgöra 70 procent av det pris exklusive varuskatt, som varan betingade vid försäljning till frisör.

III. Kontrollstyrelsens förslag m. m.

Kontrollstyrelsen har i sitt nu framlagda förslag hemställt om sådan ändring av reglerna för beskattningsvärdets bestämmande i fråga om kemisk-tekniska preparat, att priset vid försäljning till detaljhandlare snarast åter — i likhet med vad som gällde före den 1 juli 1953 — blir beskattningsvärde. I anslutning härtill har styrelsen särskilt berört frågan om beskattningsvärdet för förbrukningsartiklar i frisersalonger. Slutligen har styrelsen verkställt den omräkning av de i varuförteckningen angivna skattesatserna, som erfordras för att den förordade ändringen av reglerna för beskattningsvärdets bestämmande icke skall leda till ändrad skattebelastning.

Som bakgrund till sitt förslag i fråga om reglerna för beskattningsvärdets bestämmande anför kontrollstyrelsen.

Anledningen till 1953 års ändring av reglerna för beskattningsvärdets bestämmande var den samtidigt genomförda lagstiftningen om förbud mot bruttoprissättning. Genom att fastställa beskattningsvärdet i princip till grossistens inköpspris i stället för till detaljistens sökte man hindra den skattskyldige att med hänvisning till gällande beskattningsregler binda priset i ett senare handelsled. Ändringen av grunden för bestämmandet av beskattningsvärdet var emellertid, så som departementschefen (prop. 1953: 128, s. 27) underströk, endast att anse såsom provisorisk.

Tillämpningen av 1953 års beskattningsvärdesregler visade sig omedelbart efter deras ikraftträdande vara förenad med avsevärda svårigheter. Särskilt framträdande blev dessa i fråga om beskattningen av kemisk-tekniska preparat.

Kontrollstyrelsen uttalar vidare att styrelsen sökt att inom de i förordningen givna gränserna meddela sådana anvisningar angående tillämpningen av reglerna för beskattningsvärdets bestämmande att beskattningen icke skall kunna utnyttjas såsom ett direkt konkurrensmedel. Avsevärda svårigheter har dock förelegat, i synnerhet när det gällt att söka bestämma innebörden av i 3 § 2 mom. omnämnd intressegemenskap, som kan föranleda att visst pris icke godtages såsom beskattningsvärde. Även tillämpningen av den i samma författningsrum intagna bestämmelsen att pris, som gäller endast för en mindre betydande del av den skattepliktiga försäljningen, icke må angivas såsom beskattningsvärde, har visat sig förenad med betydande tolkningssvårigheter i de enskilda fallen. Detta har haft till följd, anför kontrollstyrelsen, att vissa företag genom skattemässigt betingade affärskonstruktioner påverkat konkurrensförhållandena inom branschen. Styrelsen omtalar även att från branschhåll under hand upplysts att man av konkurrensskäl vid en fortsatt tillämpning av nu gällande beskattningsvärdesregler beträffande kemisk-tekniska preparat för att ernå jämförbart låga beskattningsvärden kan finna sig nödsakad att göra väsentliga strukturförändringar i företagens affärstekniska organisation. Sådana förändringar, vilka skulle motiveras uteslutande av skattetekniska skäl, torde för kontrollstyrelsens del medföra synnerliga svårigheter beträffande skatte-

kontrollen samtidigt som skatteintäkterna kan antagas komma att reduceras.

Enär det på grund av hittills gjorda erfarenheter icke torde vara möjligt för kontrollstyrelsen att inom ramen för gällande lagstiftning utforma anvisningar av sådant innehåll att de mer betydande olikformigheterna inom denna beskattning elimineras, finner styrelsen sig böra förorda en återgång till priset vid försäljning till detaljist såsom beskattningsvärde. I 3 § 2 mom. förordningen om särskild varuskatt givna regler för beskattningsvärdets bestämmande bör i enlighet härmed beträffande kemisk-tekniska preparat erhålla i princip den lydelse, som gällde före den 1 juli 1953.

Enligt det vid kontrollstyrelsens skrivelse fogade författningsförslaget blir sålunda beskattningsvärdet för kemisk-tekniska preparat lika med det pris, som den skattskyldige i allmänhet betingar sig vid försäljning av varan till detaljhandlare. Om sådan försäljning, som nu avses, inte bedrivs, skall enligt förslaget beskattningsvärdet vara lika med det pris den skattskyldige kan antagas ha betingat sig, om sådan försäljning skett. Liksom hittills skall det pris, som användes såsom beskattningsvärde, beräknas exklusive den särskilda varuskatten. Som beskattningsvärde må inte heller enligt det framlagda förslaget angivas pris, som gäller endast för en mindre betydande del av den skattepliktiga försäljningen.

I fråga om beskattningsvärdet för förbrukningsartiklar i frisersalonger anför kontrollstyrelsen.

Även vid nu förordad omläggning av beskattningsvärdesregeln kvarstår dock vissa problem beträffande sådana varor, som icke säljes till detaljhandlare utan uteslutande till frisörer eller därmed jämförliga yrkesutövare för att användas i rörelsen. Fråga uppkommer därvid, huruvida sådana köpare ur beskattningssynpunkt skall jämföras med detaljhandlare eller med konsument. Enär vissa delar av dessa yrkesgrupper även bedriver återförsäljning av kemisk-tekniska artiklar och därvid vanligen åtnjuter samma inköpspris som detaljhandlare anser styrelsen, att priset till sådan förbrukare skall utgöra beskattningsvärde.

Beskattning efter pris till detaljist innebär i princip, att högsta pris till sådan köpare blir beskattningsvärde. Frisörer gör dock normalt sina inköp i mindre poster än detaljhandlare. Om vara, som säljes till såväl detaljhandlare som frisörer, beskattas efter högsta pris, kommer följaktligen de förhållandevis höga expeditions- och försäljningskostnaderna på mindre order att höja beskattningsvärdet för detaljhandelsvaran. Med hänsyn härtill finner kontrollstyrelsen skäl föreligga för att man vid försäljning i obetydliga poster bör kunna borträkna vissa expeditionskostnader från beskattningsvärdet. Styrelsen förutsätter, att en sådan åtgärd kan vidtagas med stöd av styrelsens bemyndigande att utfärda anvisningar rörande beskattningsvärdets bestämmande.

Beträffande skattesatserna slutligen uttalar kontrollstyrelsen.

Vid den omräkning av skattesatserna, som betingas av den förordade författningsändringen, bör man enligt styrelsens uppfattning utgå från den för huvuddelen av varusortimentet gällande grossistrabatten på 18 procent. I enlighet härmed skulle nu gällande skattesatser på 25, 50 och 80 procent komma att motsvaras av 20,5, 41 respektive 65,6 procent.

Kontrollstyrelsen förordar, att skattesatserna med avrundning nedåt av sist angivna tal bestämmas till 20, 40 och 65 procent.

Frågan om beskattningsvärdets bestämmande har även behandlats av 1952 års kommitté för indirekta skatter. I kommitténs betänkande »Den stalliga indirekta beskattningen» (SOU 1957: 13) redogjordes sålunda för de svårigheter, som enligt kommitténs uppfattning var förenade med de år 1953 antagna reglerna, och kommittén förordade en återgång till priset vid försäljning till detaljhandlare såsom beskattningsvärde.

I fråga om bestämmelsen, att lägsta pris vid försäljning i större poster till återförsäljare skall vara beskattningsvärde, uttalade kommittén.

Härmed har avsetts priser vid försäljning till grossist. Att sistnämnda uttryck inte använts i författningen sammanhänger med att — i den mån funktionsrabatter avlöses av kvantitetsrabatter och grossistnominering inte tillämpas — partihandlaren inte kommer i åtnjutande av grossistrabatt om han köper ett mindre parti, men att detaljisten om han köper ett större parti kan få rabatt av storleksordning som motsvarar grossistrabatt. Såsom allmän regel torde emellertid kunna sägas gälla, att beskattningsvärdet utgöres av det lägsta pris som tillämpas vid försäljning till grossist.

Där olika priser tillämpas vid försäljning i större poster, skall enligt förordningen det lägsta priset vara beskattningsvärde. Om en tillverkare bedriver försäljning till återförsäljare i större poster av viss vara, må beskattningsvärdet för all försäljning av varan beräknas efter det därvid tillämpade priset, dock med vissa undantag. Därest denna regel för beskattningsvärdets bestämmande skulle tillåtas gälla undantagslöst, kunde nämligen följden bli att tillverkare på olika sätt kunde träffa sådana anstalter vid sin försäljning, att skatten kunde användas såsom konkurrensmedel. Han skulle t. ex. kunna sälja ett enstaka parti till pris, som till och med understiger självkostnaden och därmed komma i förmånsställning i konkurrenshänseende genom att skatten på allt han säljer blir lägre än konkurrenternas skatt för närmast jämförliga varuslag. Liknande undantagsställning skulle han kunna uppnå genom att sälja till underpris till annat företag som han äger.

Beträffande kontrollstyrelsens tolkning av begreppet intressegemenskap anförde kommittén.

Kontrollstyrelsen har sålunda ansett, att intressegemenskapsbegreppet måste ges en vid tolkning och att, även om klar intressegemenskap föreligger (exempelvis vid integration), tillämpade priser likväl skall kunna nyttjas som beskattningsvärde under förutsättning, att prissättningen inte påverkats av intressegemenskapen. Ett indicium på att intressegemenskap i visst fall inte föreligger eller i varje fall inte är av sådan natur att prissättningen påverkas, har av kontrollstyrelsen ansetts vara, att priset, varom fråga är, står öppet för envar som köper stipulerad kvantitet. Av det anförda torde framgå, att tillämpningen av reglerna om beskattningsvärdets bestämmande ur nu angivna synpunkter måste erbjuda betydande svårigheter och även skapa en allmän känsla av osäkerhet för de skattskyldiga.

Även bestämmandet av vad som förstås med sådan »mindre betydande del» av den skattepliktiga försäljningen, vars pris ej får anges såsom beskattningsvärde, erbjöd enligt kommittén svårigheter. Härom anfördes.

Det kan naturligtvis starkt ifrågasättas, om det kan vara tillfredsställande att generellt ange den mindre betydande delen med en procentuell an-

del av försäljningen. Beroende på förhållanden i det enskilda fallet — t. ex. produktionskapacitet, varusortiment och köparsidans struktur — kan en tillverkare måhända med fördel sälja upp till 30 procent av produktionen till priser, som tangerar eller underskrider självkostnadspriset, medan lönsamheten att sälja till dylika priser i andra fall ligger vid omkring tio procent. Enligt anvisningen skulle kontrollmyndigheten visserligen kunna underkänna ett pris som beskattningsvärde enbart på den grunden, att tillverkaren inte är beredd att sälja hela sin produktion till det låga, som beskattningsvärde nyttjade priset. I det praktiska fallet torde det emellertid erbjuda mycket stora svårigheter att så i detalj kunna granska kalkyler och prisättning att myndigheten kan förklara, att tillverkaren inte kan vara beredd att sälja hela produktionen till angivet pris.

Med hänsyn till de erfarenheter, som sålunda enligt kommitténs uppfattning gjorts vid tillämpningen av de sedan 1953 gällande reglerna, ansåg kommittén priset vid försäljning i större poster inte böra ifrågakomma som beskattningsvärde. Detsamma gällde priset vid försäljning till konsument. Enligt kommitténs mening återstod med dessa utgångspunkter att undersöka, huruvida beskattningen kunde utformas såsom en skatt i tillverkar- eller partihandelsledet med priset vid försäljning till detaljhandeln som beskattningsvärde.

Mot bakgrund av redogörelsen för den allmänna problemställningen vid bestämmandet av beskattningsvärdet för de varor, som omfattas av den särskilda varuskatten, uttalade kommittén i fråga om de kemisk-tekniska preparaten.

Beträffande förevarande varor torde, såsom i det följande närmare anges, en beskattning efter volym, vikt eller varuenhet inte vara möjlig. Priset vid försäljning till detaljhandlare syns emellertid här utan större risk för prisbindning kunna nyttjas som beskattningsvärde. Strukturen inom handeln är på preparatsidan nämligen en helt annan än på sötvarusidan. Medan omkring hälften av omsättningen av sötsaker går genom partihandeln sker försäljningen av inhemskt producerade kemisk-tekniska preparat sålunda i större omfattning direkt till detaljhandeln utan mellanhänder. På grund härav skulle en partihandelsskatt beträffande kemisk-tekniska preparat i allmänhet inte innebära annat än att beskattningen sker hos tillverkaren med priset vid försäljning till detaljhandeln som beskattningsvärde.

I enlighet med det anförda föreslog kommittén, att beskattningen av de kemisk-tekniska preparaten skulle ligga kvar i tillverkarledet såsom en värdebeskattning men att priset vid försäljning till detaljhandeln skulle vara beskattningsvärde.

IV. Remissyttranden m. m.

Den av kontrollstyrelsen föreslagna ändringen av principen för beskattningsvärdets bestämmande har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i det övervägande antalet yttranden. Endast organisationerna inom frisörfacket har avstyrkt förslaget.

Generaltullstyrelsen förklarar, att det i allmänhet torde ha vissa fördelar

att beskattningsvärdet i fråga om en skatt av här förevarande slag fastställs i ett distributionsled som ligger så nära konsumenten som möjligt, och styrelsen har därför i princip icke något att erinra mot en återgång till den tidigare tillämpade regeln. I sitt utlåtande anför generaltullstyrelsen vidare.

Kontrollstyrelsens förslag innebär emellertid att denna regel skall gälla endast för viss del av varuområdet. Tidigare ha reglerna för bestämmande av värdet för olika varuslag ansetts böra vara enhetliga. I detta hänseende må erinras om departementschefens uttalande i Kungl. Maj:ts proposition 1953: 128 (sid. 27) att det ur flera synpunkter vore olämpligt att ha olika regler för beskattningsvärdets bestämmande för skilda delar av det skattepliktiga varuområdet. Tänkbart är dock att olika delar av varuområdet kunna förete så stora skiljaktigheter i distributionens struktur att en differentiering i fråga om värdebestämningen framstår såsom motiverad. Huruvida så är förhållandet i förevarande fall framgår icke av kontrollstyrelsens framställning. 1952 års kommitté var av den uppfattningen att den tidigare använda värdebestämningsregeln skulle kunna tillämpas för samtliga varuslag. Enligt styrelsens åsikt bör i första hand övervägas huruvida icke en generell återgång borde ske till denna regel.

Därest vid dessa överväganden skulle befinnas att bärande skäl föreligga för en sådan differentiering av beskattningsreglerna som åsyftas i det remitterade förslaget har styrelsen för sin del icke något att erinra mot en sådan åtgärd.

Kommerskollegium finner i sitt utlåtande de av kontrollstyrelsen åberopade skälen för styrelsens förslag så vägande, att detta bör genomföras. *Skånes handelskammare* vitsordar, att de nuvarande reglerna är förbundna med avsevärda tillämpningssvårigheter, och uttalar, att de föreslagna bestämmelserna torde medge en enklare och efter förhållandena inom ifrågavarande bransch bättre anpassad tillämpning. *Handelskammaren i Gävle* anser sig kunna fastslå, att man såväl från fabrikanthåll som bland detaljisterna med tillfredsställelse skulle hälsa en återgång till den tidigare lätthanterligare och i vissa fall rättvisare beskattningsnormen.

Sveriges grossistförbund påtalar den från konkurrenssynpunkt otillfredsställande tillämpning av nuvarande bestämmelser, som vissa företag begagnat sig av, och vitsordar kontrollstyrelsens uttalande att väsentliga ändringar i övriga företags affärstekniska organisation kan väntas om den av kontrollstyrelsen föreslagna ändringen icke genomföres. Sådana strukturförändringar skulle, enligt vad förbundet anför, icke motiveras av distributionstekniska skäl utan enbart av skattehänsyn.

Även *Sveriges köpmannaförbund* framhåller, att tillämpningen av 1953 års regler visat sig besvärlig och föranlett dispositioner i syfte att påverka beskattningsvärdet.

Kemisk-tekniska fabrikantförbundet och *Sveriges kemisk-tekniska leverantörförening* vitsordar vad kontrollstyrelsen anført om svårigheterna att upprätthålla en likformig beskattning av olika företag. I många fall har enligt organisationernas uppfattning de gällande reglerna också lett till orättvisa mellan olika tillverkare av enahanda produkter. Organisationerna framhåller, att bruttoprisförbudet, vilket motiverade tillkomsten av 1953 års reg-

ler om beskattningsvärdet, enligt organisationernas uppfattning inte behöver inverka på dessa regler. Beräkningen av skatten är nämligen en rent teknisk angelägenhet, som inte påverkar senare handelsleds prissättning.

Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor förklarar i sitt utlåtande över kontrollstyrelsens framställning, att ämbetet icke finner skäl avstyrka styrelsens förslag. Enligt ämbetets mening äger emellertid de synpunkter, som föranledde 1953 års ändring, fortfarande aktualitet. Därvid hänvisar ämbetet särskilt till vad som då anfördes om tillverkarens svårigheter att vid en friare prisbildning inom varje handelsled ange vad som för en viss vara skall anses såsom pris till detaljhandlare. I de fall, där skattepliktiga varor av tillverkare säljes helt eller i det närmaste helt till partihandlare, skulle stora praktiska svårigheter alltid föreligga för tillverkaren att hålla sig underrättad om partihandlaren prissättning. Härtill kommer enligt ämbetets mening, att en återgång till priset till detaljhandlare såsom beskattningsvärde kan tänkas medföra risk för ökad prisstelhets i partihandelsledet i fall, där en tillverkare försäljning helt eller i det närmaste helt går via ett särskilt sådant led. Den föreslagna omläggningen kan därför i sådana fall måhända komma att medföra liknande verkningar på partihandelsledets prissättning som de s. k. riktpiserna nu har på detaljhandels prissättning. Ehuru ämbetet sålunda velat beröra de erinringar, som kan göras mot en återgång till de tidigare reglerna, finner ämbetet berättigade invändningar kunna resas även mot nu gällande regler om beskattningsvärde. Med hänsyn till att kontrollstyrelsen och Kemisk-tekniska fabrikanterförbundet funnit olägenheterna av dessa regler beträffande kemisk-tekniska preparat så avsevärda att de förordat en återgång till tidigare regler och då konkurrensbegränsningslagstiftningen icke i och för sig torde lägga hinder i vägen för den föreslagna författningsändringen finner ämbetet, såsom nämnts, icke skäl avstyrka kontrollstyrelsens förslag.

Statens pris- och kartellnämnd har i sitt utlåtande icke tagit bestämd ståndpunkt till kontrollstyrelsens förslag. Nämnden framhåller inledningsvis, att 1953 års ändring föranleddes av den samtidigt genomförda lagstiftningen om förbud mot bruttoprissättning. Genom att fastställa beskattningsvärdet i princip till grossistens inköpspris i stället för till detaljistens sökte man hindra den skattskyldige att med hänvisning till gällande beskattningsregler binda priset i ett senare handelsled. Efter att ha redogjort för de svårigheter vid tillämpningen av 1953 års regler, som framhållits av 1952 års kommitté för indirekta skatter i dess betänkande och av kontrollstyrelsen i dess aktuella framställning, yttrar nämnden vidare.

Pris- och kartellnämnden får för sin del uttala den uppfattningen, att om de nuvarande beskattningsvärdesreglerna i vissa hänseenden orsakat svårigheter, så torde en återgång till de tidigare reglerna i stället medföra olägenheter av annat slag. Även om försäljningen av kemisk-tekniska preparat, såsom 1952 års kommitté för indirekta skatter framhållit, i större omfattning sker direkt till detaljhandeln utan mellanhänder, så har å andra sidan kunnat iakttagas att vissa av ifrågavarande preparat exempelvis tandkräm, schamponeringsmedel och hårvatten i växande utsträckning börjat saluföras

av så kallade allivshbutiker, vilka även beträffande dessa varor till stor del torde göra sina inköp från partihandelsföretag. I dylika fall synes den föreslagna anknytningen av beskattningsvärdet till detaljhandelns inköpspris komma att utöva en viss prishindrande verkan i ett återförsäljarled, det vill säga hos de grossister som säljer till livsmedelshandeln.

Om den nuvarande beskattningsformen skall bibehållas i fråga om kemisk-tekniska preparat, kan nämnden under sådana förhållanden endast draga den slutsatsen att valet står mellan att tillämpa endera av två olika beskattningsregler, vilka båda ur skilda synpunkter förefalla att medföra vissa olägenheter.

Svenska frisörarbetareförbundet, Svenska frisörföreningen u. p. a. och *Sveriges frisörgrossistförening* har i gemensamt yttrande hemställt, att kontrollstyrelsens framställning ej skall föranleda någon åtgärd. Till stöd för denna ståndpunkt har organisationerna anfört bland annat följande. Samma skäl som motiverade 1953 års lagstiftning talar nu mot bifall till kontrollstyrelsens framställning. Emedan en anpassning skett till de nu gällande reglerna, skulle en förnyad omläggning av beskattningsprinciperna medföra betydande olägenheter och kostnader för de skattskyldiga. Det finns anledning antaga, att kontrollstyrelsen får större tillämpningssvårigheter med den nu föreslagna ordningen än med den gällande. I ett mycket stort antal fall säljer tillverkaren till grossist och denne vidare till detaljhandlare eller konsument. Det är sannolikt och i flera fall säkert, att grossisterna inte kommer att meddela tillverkaren vilka priser de erhåller från detaljhandlare. Tillverkare kan i flera fall vara konkurrenter till grossister. Av hänsyn till sin sekretessplikt kan kontrollstyrelsen inte delge tillverkaren grossistens pris till detaljist, även om styrelsen har möjlighet att erhålla upplysning om detta pris.

I den från *kontrollstyrelsen* överlämnade promemorian bemöts vad frisörorganisationerna anfört och uttalas.

Särskild varuskatt på kemisk-tekniska preparat erlägges f. n. av 250 skattskyldiga med ca 50 milj. kronor om året. Omkring 80 procent av skattebeloppet erlägges av medlemmar i Kemisk-Tekniska Fabrikantförbundet och i Sveriges Kemisk-Tekniska Leverantörförening. Av det sammanlagda skattebeloppet är knappt 10 procent hänförliga till s. k. frisörvaror.

Själva utgångspunkten i kontrollstyrelsens förslag är det faktum, att det på det kemisk-tekniska området vad det gäller kosmetiska preparat för närvarande icke finns några fria grossister av betydelse av den typ, som exempelvis sötvarusidan har. Det utmärkande för den kosmetiska branschen är i stället att grossisterna är representanter endast för ett visst kosmetiskt märke eller vissa sådana märken. Dessa märkesgrossister är ävenledes till alldeles övervägande del skattskyldiga hos kontrollstyrelsen. Den försäljning som i dag äger rum från grossister, som icke är märkesrepresentanter, är av så obetydlig omfattning, att den i detta sammanhang helt kan lämnas därhän. — — — I de fall, då en skattskyldig förmenat sig icke ha kännedom om priser, som tillämpas i senare handelsled, har kontrollstyrelsen ansett sig vara oförhindrad att delge den skattskyldige dessa priser, om de befunnits erforderliga för beskattningsvärdets bestämmande.

För att närmare belysa affärsförhållandena inom branschen har kontrollstyrelsen i sin promemoria lämnat följande redogörelse för ett beskattningsfall.

Grossistföretaget A har enligt skriftligt avtal rätt till ensamförsäljning av varumärket X, som användes för vissa permanentpreparat. Normalt skulle då beskattningsvärdet räknas med utgångspunkt från A:s pris till frisör. Tillverkningen av varorna äger rum i lokaler, där även A:s expedition av varorna sker. Tillverkare av varorna uppges emellertid vara bolaget B, i vilket bolag ägaren av A äger 49 procent av aktierna. Den i tillverkningen samsatta personalen avlönas av B. Varumärket X äges av bolaget C, som formellt står som leverantör till A. De varor som B tillverkar anses vara levererade till A, då de färdigställts i de gemensamma lokalerna. B skickar då en leveranssedel till sitt kontor, som fakturerar varorna på C, som i sin tur fakturerar varorna på A. För att visa att varorna icke längre enbart tillverkas och säljes genom A-B-C visar gruppen att varorna enligt avtal även tillverkas av bolaget D, som visserligen skall leverera 80 procent av sin produktion till C men som äger att fritt försälja resterande 20 procent. Vid utredning hos D framkommer, att de 20 procenten levererats till det okända företaget E, som visar sig vara ett företag helt utan verksamhet. Varorna har dock mottagits av ägaren av E, som omedelbart levererat dem till en lagerlokal, vilken disponeras av reklamchefen hos C. Som beskattningsvärde redovisas priset mellan B och C, vilket pris endast utgör ca 20 procent av det pris A betingar sig vid försäljning till frisör.

De sålunda konstruerade affärsförhållandena medförde att grossistföretaget kunde tillgodogöra sig skattemässiga vinster av betydande omfattning. Enär styrelsen fann att konkurrensförhållandena endast i begränsad omfattning och då genom synnerligen krävande utredningar kunde bringas tillrätta inom ramen för nuvarande lagstiftning hade styrelsen icke annat val än att begära författningsändring.

Den av kontrollstyrelsen föreslagna utformningen av regeln för beskattningsvärdets bestämmande har av de flesta remissorganen lämnats utan erinran.

Generaltullstyrelsen har emellertid i sitt utlåtande anfört.

Liksom i nuvarande regel rörande priset vid försäljning till återförsäljare torde i den föreslagna regeln om priset vid försäljning till detaljhandlare böra förutsättas att intressegemenskap icke föreligger mellan säljare och köpare; detta torde vara av särskild betydelse om den nuvarande regeln kommer att bibehållas för vissa varuslag.

Innebörden av uttrycket »det pris, som den skattskyldige i allmänhet betingar sig vid försäljning av varan till detaljhandlare» synes vara något oklar. Enligt kontrollstyrelsen skulle detta i princip innebära högsta pris till sådan köpare. Enligt vanligt språkbruk torde uttrycket snarare fattas såsom avseende största kvantiteten försålda varor eller största antalet försäljningar. Ett klarläggande på denna punkt synes erforderligt.

Svenska frisörarbetareförbundet, Svenska frisörföreningen u. p. a. och *Sveriges frisörgrossistförening* har vänt sig mot kontrollstyrelsens uttalande, att beskattning efter pris till detaljist i princip skulle innebära att högsta pris till sådan köpare blir beskattningsvärde, och därvid hänvisat till att även enligt kontrollstyrelsens förslag fortfarande lägsta pris skall tillämpas vid

bestämmande av beskattningsvärdet för choklad- och konfektyrvaror. Organisationerna har vidare gjort gällande, att betydande spännvidder föreligger mellan högsta och lägsta priser för ett flertal här aktuella varor beroende på olika förpackningsstorlekar eller kvantitetsrabatter per order, tidsenheter o. dyl.

I den förut nämnda, inom *kontrollstyrelsen* upprättade promemorian heter det i denna fråga, att styrelsens förslag har samma utformning som lagstiftningen ägde före 1953 års ändring och att uttrycket »priset i allmänhet» då tolkades som högsta pris, eftersom priset i allmänhet var lika med prislistepriset på vilket tillverkaren kunde lämna rabatt som dock icke fick påverka beskattningsvärdet.

Kemisk-tekniska fabrikantförbundet och *Sveriges kemisk-tekniska leverantörförening* har i sitt yttrande berört kontrollstyrelsens uttalande i samband med behandlingen av frisörbranschens speciella förhållanden, att man vid försäljning i obetydliga poster bör kunna borträkna vissa expeditions-kostnader från beskattningsvärdet. Organisationerna finner det uppenbart, att en expeditionsavgift, som pålägges en mindre order för att åvägabringa en mer ekonomisk distributionsstruktur, icke bör påverka beskattningsvärdet. Vid behov bör särskilda bestämmelser härom utfärdas för att undvika en av skatteskäl betingad utveckling mot höga expeditionsavgifter med motsvarande lägre varupriser och beskattningsvärden.

I den speciella frågan om beskattningsvärdet för förbrukningsartiklar i frisersalonger har *Kemisk-tekniska fabrikantförbundet* och *Sveriges kemisk-tekniska leverantörförening* biträtt kontrollstyrelsens uppfattning, att frisörerna i beskattningshänseende bör jämfästas med detaljhandlare. En sådan omläggning är enligt organisationernas mening motiverad av att produktutvecklingen torde ha omöjliggjort en klar gränsdragning mellan produkter avsedda för återförsäljning och för förbrukning i frisörens rörelse.

Svenska frisörarbetareförbundet, *Svenska frisörföreningen u. p. a.* och *Sveriges frisörgrossistförening* däremot har i denna fråga vänt sig mot kontrollstyrelsens uppfattning och uttalar att enligt deras mening skatt ej bör utgå, när i och för sig skattepliktiga varor, såsom schamponeringsmedel och permanentväschor, användes yrkesmässigt vid icke skattepliktig hårbehandling.

Kontrollstyrelsen har även, heter det vidare, utfärdat flera olika anvisningar speciellt för frisörvaror, varigenom slutligen 60 procent av priset till frisör blivit beskattningsvärde. Härigenom har frisör i praktiken blivit närmast jämställd med konsument. Detta borde visserligen ha skett fullt ut, såsom fallet är vid tillämpningen av förordningen om allmän varuskatt. Med hänsyn till kontrollstyrelsens sedan lång tid intagna ståndpunkt har man dock från branschens sida hittills accepterat kontrollstyrelsens anvisningar. Styrelsens förslag innebär emellertid, gör organisationerna gällande, för förbrukningsartiklar i frisersalonger en speciell skatteskärpning av betydande storleksordning, nämligen 33,33 procent i förhållande till vad som

nu gäller och 67--100 procent i förhållande till det riktiga betraktelsesättet att frisör är konsument. Försäljning till frisörer är, anför organisationerna, betydligt mera kostnadskrävande än försäljning till detaljist, och de företag, som ägnar sig åt sådan försäljning, åtnjuter därför regelmässigt större rabatter än företag, som säljer till detaljist, och minst lika höga rabatter som en detaljist vid försäljning till konsument.

Enligt organisationernas mening vore den följdriktigaste lösningen av det föreliggande problemet, att sådana företag som säljer till frisörer därvid betraktades såsom detaljister och att beskattningsvärdet således i förekommande fall beräknades till det lägsta pris den skattskyldige betingar sig vid försäljning till sådan detaljist. Organisationerna hemställer, att vid eventuell ny lagstiftning klarlägges att frisörer är konsumenter beträffande varor och förpackningar som säljes uteslutande till frisörer samt att priset från tillverkare till återförsäljare skall vara beskattningsvärde.

I den inom *kontrollstyrelsen* upprättade promemorian uttalas, att det från beskattningssynpunkt måste framstå som helt ovidkommande, huruvida frisören är konsument eller icke. Det viktiga i detta sammanhang är, på vilka villkor frisören inköper kosmetiska preparat. Om en värdeskatt över huvud taget skall kunna uppfylla några krav på skatterättvisa, måste beskattningsvärdet, anför styrelsen, fastställas efter en norm, som i möjligaste mån ger samma utslag över hela linjen. Om man, som styrelsen förordar, skall tillämpa priset till detaljhandlare som beskattningsvärde, måste man fråga sig, om frisören köper sina varor på andra villkor än detaljhandlaren. Härvidlag finns en god möjlighet till jämförelse, då frisörer i icke helt obetydlig omfattning även är återförsäljare av vissa kosmetiska preparat. Att i det läget anta, att förbrukningsvarorna inköpes till oförmånligare pris än återförsäljningsvarorna anser kontrollstyrelsen orealistiskt. I stort sett gäller att, då hantverkare eller därmed jämförliga yrkesutövare inköper varor som även inköpes av detaljhandlare, samma förmåner gäller för båda dessa kategorier.

Efter ett påpekande att frisörerna endast av rent skatteadministrativa skäl jämställts med konsument vid tillämpningen av förordningen om allmän varuskatt innehåller promemorian vidare följande i fråga om den s. k. 60-procentsregeln för frisörvaror.

Varuområdets utveckling har medfört, att den princip som ur kontrollsynpunkt var förutsättningen för regeln — nämligen att varorna som omfattas av regeln till sin karaktär skall vara helt artskilda från de sedvanliga detaljhandelsvarorna — icke numera gäller, då artiklar motsvarande samtliga s. k. frisörartiklar för närvarande säljes i detaljhandeln. Slutsatsen blir då för beskattningsmyndigheten, att någon särregel för frisörartiklarna icke kan upprätthållas, utan att kontrollverksamheten utvidgas i en icke avsedd omfattning. Med hänsyn till frisörvarornas ringa procentuella andel av den totala försäljningen av kemisk-tekniska preparat borde även vid oförändrad lagstiftning den för de dominerande detaljhandelsvarorna gällande grossist-rabatten på 18 procent bli styrande för hela varuområdet. Enär en sådan åtgärd dock medför vissa pris- och skatteändringar för frisörbranschen och då särregler sedan länge tillämpats på detta område fann kontrollstyrelsen det lämpligast att låta ändringen anstå tills den föreslagna författningsändringen kunde genomföras.

Även vid oförändrad lagstiftning framstår 60-procentsregeln som diskutabel. Den omständigheten att vissa frisörgrossister räknar med en rabatt för egen del på ca 40 procent behöver icke med nödvändighet medföra att denna rabatt borträknas i sin helhet vid beskattningsvärdets bestämmande. Anledningen till dessa höga rabattsatser är att branschen arbetar mera med personlig bearbetning av köparna än med egentlig reklam. Dessa högre försäljningskostnader motsvaras av lägre reklamkostnader. Då det är en huvudlinje beträffande bestämmandet av beskattningsvärdet för detaljhandelsvarorna att reklamkostnaderna räknas in i detta värde, synes det skäligt att den del av försäljningskostnaderna på frisörsidan som ur distributionsekonomisk synpunkt kan anses motsvara detaljhandelsvarornas försäljningsreklam även inräknas i beskattningsvärdet. Utgångspunkten vid bestämmandet av beskattningsvärdet måste givetvis bli grossistrabatten i genomsnitt för detaljhandelsvarorna.

Avslutningsvis heter det i promemorian.

Även om de ändrade reglerna för beskattningsvärdet skulle slå igenom på frisörernas inköpspris för behandlingsvaror, vilket icke får tas för givet, är den skattehöjning som maximalt kan komma i fråga av ringa betydelse för frisören, då den kan uppskattas till en procent av den sammanlagda kostnaden för en permanentbehandling.

Kontrollstyrelsens förslag till ändring av skattesatserna har icke mött erinran från annat håll än *Svenska frisörarbetareförbundet*, *Svenska frisörföreningen u. p. a.* och *Sveriges frisörgrossistförening*. Dessa organisationer har i sitt yttrande — utöver vad tidigare återgivits — vänt sig mot att kontrollstyrelsen utgått från en grossistrabatt om 18 procent. Enligt organisationerna skulle grossistrabatten vid försäljning till detaljhandlare ofta vara det dubbla eller betydligt mera. För betydande varugrupper inom den kosmetiska branschen skulle sålunda den gängse rabatten vara omkring 40 procent. Kontrollstyrelsens förslag skulle följaktligen innebära en betydande skattes kärpning i dessa fall.

V. Departementschefen

Den särskilda varuskatten tillkom år 1941 och beräknades då på priset vid försäljning till detaljhandlare. Denna ordning gällde till den 1 juli 1953 då en annan princip för skattens bestämmande infördes. Enligt denna princip beräknas skatten på det lägsta pris varan betingar vid försäljning i större poster från skattskyldig tillverkare eller importör till återförsäljare, d. v. s. i regel på grossistens inköpspris. Så sker fortfarande för alla varuslag — bl. a. kemisk-tekniska preparat — där skatten är bestämd till viss procentsats av beskattningsvärdet. Med hänsyn till de tillämpningssvårigheter i fråga om kemisk-tekniska preparat, som visat sig vara förenade med de gällande bestämmelserna, har kontrollstyrelsen nu för dessa varor förordat en återgång till det tidigare systemet med priset vid försäljning till detaljist såsom beskattningsvärde.

De regler för beskattningsvärdets bestämmande, som infördes år 1953,

var, enligt vad som då framhölls, endast av provisorisk karaktär. Den samlade erfarenheten av reglernas tillämpning och den hittillsvarande utvecklingen inom den kemisk-tekniska branschen får enligt min mening nu anses ha givit tillräckligt underlag för en omprövning av lagstiftningen på denna punkt.

De påtalade tillämpningssvårigheterna i fråga om kemisk-tekniska preparat sammanhänger med branschens speciella struktur. Beskattningsvärdet skall enligt nuvarande regler i princip vara lika med det pris, som större poster betingar vid försäljning i öppna marknaden mellan av varandra oberoende säljare och köpare. Varudistributionen från tillverkare eller importör till detaljist sker emellertid inom denna bransch till övervägande del icke, såsom för reglernas tillämpning förutsättes, med anlitande av självständiga återförsäljare utan direkt eller genom ett den skattskyldige närstående företag. De grossister som förekommer är i största utsträckning representanter endast för visst varumärke eller vissa märken och står således i intressegemenskap med den skattskyldige. Dessa förhållanden leder till att försäljning i större poster från skattskyldig till återförsäljare antingen icke alls förekommer eller sker till ett pris som på grund av intressegemenskapen mellan säljare och köpare ej kan användas såsom beskattningsvärde. En differentiering av prissättningen mellan olika delar av den skattepliktiga försäljningen från samma företag försvårar ytterligare ett fastställande av beskattningsvärdet.

Även med ett lojalt förhållande från de skattskyldigas sida är en tillämpning av nuvarande regler således förenad med betydande svårigheter i fråga om kemisk-tekniska preparat. Dessa svårigheter har kontrollstyrelsen sökt bemästra genom sina allmänna anvisningar till ledning för tolkningen av gällande bestämmelser. Enligt styrelsens bedömning, vars riktighet vitsordats från branschhåll, kan emellertid dessa anvisningar ej ges en sådan precision, att tillfredsställande underlag för tillämpningen erhålles. Den rådande osäkerheten innebär givetvis avsevärda olägenheter inte endast för de tillämpande myndigheterna utan även för de skattskyldiga. Det senare har starkt understrukits från branschens sida, och därvid har särskilt framhållits faran för att företagen genom olikformig beskattning få sina konkurrensförhållanden rubbade.

Till det anförda kommer riskerna för ändringar av företagsstrukturen inom branschen i syfte att nedbringa beskattningsvärdena. Sådana ändringar, varigenom av skattemässiga skäl det av tillverkare- eller importörledet betingade priset nedbringas och återförsäljningsledets marginal i motsvarande mån ökas eller i samma syfte särskilda företag i det senare ledet tillskapas, kan nämligen på grund av branschens företagsstruktur relativt lätt genomföras, särskilt som de rena tillverkningskostnaderna för här ifrågasvarande varor motsvarar en jämförelsevis liten del av priset vid försäljning till detaljist. Från såväl kontrollstyrelsens som branschorganisationernas sida har framhållits, att affärskonstruktioner av nu angiven art redan

genomförts av en del företag. Med hänsyn till konkurrensförhållandena kan därav antagas följa en viss benägenhet hos övriga företag inom branschen att vidtaga liknande dispositioner. Kontrollstyrelsen har uttalat starka farhågor för en sådan utveckling vid oförändrad lagstiftning, och dessa farhågor har bekräftats av branschorganisationerna. Försök att på detta sätt nedbringa beskattningsvärdena torde i viss mån kunna hindras med gällande lagstiftning, främst med hjälp av regeln om intressegemenskap, men genomgående lär detta icke kunna ske. I vart fall torde de redan påtalade tillämpningssvårigheterna liksom osäkerheten för de skattskyldiga och riskerna för en olikformig behandling av företagen ökas avsevärt om utvecklingen går i den befarade riktningen.

Mot bakgrund av de här angivna förhållandena framstår kontrollstyrelsens förslag om återgång till de tidigare reglerna som väl motiverat. Den föreslagna ändringen har även förordats av de organisationer, som företräder den övervägande delen av preparatbranschen. Från beskattningssynpunkt har erinran mot förslaget gjorts endast av frisörfacketts organisationer. Invändningarna från detta håll synes dock närmast sammanhånga med den speciella tillämpningsfråga för frisörartiklar, som kontrollstyrelsen berört i sammanhanget. Givetvis måste man räkna med att även det nu föreslagna systemet medför vissa tillämpningssvårigheter. Dessa har emellertid av de främst berörda, vilka har erfarenhet av samma system från tiden före den 1 juli 1953, ansetts vara av så mycket lindrigare beskaffenhet, att en återgång avgjort är att föredraga framför ett bibehållande av de nuvarande reglerna. Denna mening har även uttalats av 1952 års kommitté för indirekta skatter i dess år 1957 avgivna betänkande. Såsom kommittén där framhållit, lär andra metoder för beskattningsvärdets bestämmande än de här berörda ej kunna ifrågakomma. En återgång till de tidigare reglerna är sålunda enligt min mening påkallad från beskattningssynpunkt.

Den år 1953 vidtagna ändringen betingades icke av skattemässiga skäl utan av farhågor för att ett enligt tidigare regler fastställt beskattningsvärde skulle hindra den friare prisbildning, som åsyftades med det genom lagstiftningen samma år om motverkande av konkurrensbegränsning införda förbudet mot bruttoprissättning. Kommittén för indirekta skatter fann emellertid, att priset vid försäljning till detaljhandlare på grund av handelsstruktur inom preparatbranschen utan större risk för prisbindning skulle kunna användas som beskattningsvärde för kemisk-tekniska preparat. Denna uppfattning vinner stöd i kontrollstyrelsens redogörelse för de aktuella förhållandena i branschen och har bekräftats av de större organisationerna inom denna. De konkurrensövervakande organen har visserligen ställt sig i viss mån tveksamma inför förslaget om en återgång till de tidigare reglerna men har likväl icke ansett hinder föreligga mot en sådan ändring. Det väl underbyggda önskemålet om den från beskattningssynpunkt lämpligaste utformningen av lagstiftningen bör därför tillgodoses.

Den förordade ändringen i fråga om kemisk-tekniska preparat innebär,

att reglerna för beskattningsvärdets fastställande blir olika för dessa och andra varuslag. Detta kan synas i och för sig mindre tillfredsställande. Handelsstrukturen är emellertid en helt annan i preparatbranschen än i sötvarubranschen, och de tillämpningssvårigheter, som föranlett frågan om ändring av de nuvarande reglerna, har därför icke sin motsvarighet i den senare branschen. Inom denna torde av samma skäl hänsynen till beskattningsvärdets eventuella effekt på prisbildningen väga tyngre. Några praktiska olägenheter vållas icke av en skillnad mellan branscherna i det aktuella händelsen.

Mot den av kontrollstyrelsen föreslagna tekniska utformningen av de nya bestämmelserna om beskattningsvärdet, vilken i sak överensstämmer med vad som gällde före 1953 års ändring och således i princip bör föranleda en motsvarande tillämpning, har jag i det väsentliga ingen erinran. I likhet med generaltullstyrelsen anser jag emellertid att regeln om inverkan av intressegemenskap bör gälla för alla varuslag. Vidare bör vissa jämkningar av redaktionell karaktär ske i kontrollstyrelsens författningsförslag.

Kontrollstyrelsen har i sin framställning även berört en speciell tillämpningsfråga, nämligen hur beskattningsvärdet skall bestämmas för sådana varor som säljes uteslutande till frisörer eller därmed jämförliga yrkesutövare för användning i rörelsen. Sedan länge har beskattningsvärdet för dessa s. k. frisörartiklar bestämts enligt särskilda av kontrollstyrelsen utfärdade föreskrifter. Styrelsen har nu förklarat denna särbehandling av frisörartiklarna ej längre vara motiverad, medan frisörfacketts organisationer intagit motsatt ståndpunkt. Kontrollstyrelsen har ej påkallat någon författningsändring i frågan, och lösningen av denna ligger inom ramen för styrelsens bemyndigande att utfärda anvisningar för beskattningsvärdets bestämmande. Därvid bör självfallet hänsyn tagas till rådande förhållanden inom facket, och frågan om meddelande och utformning av anvisningar på området får bedömas mot denna bakgrund.

Av den föreslagna författningsändringen i fråga om beskattningsvärdet betingas viss ändring i skattesatserna för erhållande av oförändrad skattebelastning. Kontrollstyrelsens förslag härutinnan innebär endast en omräkning av dessa med utgångspunkt från samma grossistrabatt som beräknades vid 1953 års författningsändring. Mot detta förslag har jag intet att erinra.

Författningsändringarna bör träda i kraft den 1 april 1962.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå 1962 års riksdag att antaga ett inom departementet upprättat förslag till *förordning angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om särskild varuskatt*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olof Norén

Kontrollstyrelsens förslag
till
förordning angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om
särskild varuskatt

Härigenom förordnas, att 3 § 2 mom. förordningen den 25 maj 1941 om särskild varuskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att den vid förordningen fogade förteckningen över varor, för vilka särskild varuskatt skall erläggas, skall erhålla den ändrade lydelse som framgår av härvid fogad bilaga.¹

3 §.

1. Skatten utgår, — — — eller viktenhet.

2. Beskattningsvärdet är

a) för vara, hänförlig till tulltaxenummer 17.04, 17.05, 18.06, 20.04, 21.07 eller 22.09, lika med det lägsta pris, som den skattskyldige betingar sig vid försäljning av varan i större poster till återförsäljare, med vilken den skattskyldige icke står i intressegemenskap, och

b) för vara, hänförlig till tulltaxenummer 33.06 eller 38.19, lika med det pris, som den skattskyldige i allmänhet betingar sig vid försäljning av varan till detaljhandlare.

Om sådan försäljning, som i a) och b) avses, icke bedrives, är beskattningsvärdet lika med det pris den skattskyldige kan antagas hava betingat sig, därest sådan försäljning skett.

Den särskilda varuskatten skall icke inberäknas i pris, som skall tillämpas såsom beskattningsvärde. Såsom beskattningsvärde må icke angivas pris, som gäller allenast för en mindre betydande del av den skattepliktiga försäljningen.

För vara, — — — i förvärvssyfte.

Det ankommer — — — givna stadganden.

Denna förordning träder i kraft den

¹ Bilagan, som är likalydande med den vid propositionen fogade varuförteckningen, har här utelämnats.